

(Operett-ujdon-
Sorozat 26.)
y [Napibérlet 6.

[Napibérlet 6. sz.

Poor Lili, Táray.
29.]
vath-lány [Napi-

menyasszony.
Sorozat 31.]
Rózi, mint ven-
2.]
vath-lány [Bár-

ényei

trakciót hoz a

héten: A leg-

a négy este

Brillians, híres

bécsi görle fog

ában játszottak

lit nálunk be

erelem naplójá-

operett-revü, a

osporusz part-

ájára engedik

k revüje" fog

at elháríthatat-

etben kell meg-

melve lesznek,

erült a bécsi

ra megnyerui.

rszereplés pon-

jegyeket mikor

n olcsó hely-

órákor nagyon

am visarát" a

ray Ferencel.

utáni előadásra.

ny. A kora

szakadatlanul

e színrekerülő

bbik Horváth-

az új operette

nagyon halás

mes remények-

a Legkisebbik

dámsággal, mő-

el, pazar ötle-

zámokkal van

amelynek így

peket Mende

Köszegi Mar-

relc. Leövey,

szani. Ezen a

színrekerülni a

lán, csütörtő-

sárnap.

CLUJ

ei

ii 12.

ségei

n an va-

positiok

Cenzurat: Suciá.

Szerkesztőség, kiadó
nyomda:
Köszvár, St. R...

3181
Dr. Ramasetter Róbert
I. Disztér 2. II. 8.
Budapest

KELET

KELET-POLITIKAI-NAPILAP

ELOFIZETESI ARAK

Romániában
Egész évre — — 1150
Félévre — — — 600
Negyedévre — — 320
Egy hónapra — — 110

Csehszlovákiában

Egy hónapra Ck 40—
Egyes szám — — 3—

1927 szeptember 22 Csütörtök

Cluj-Kolozsvár * X évfolyam * 216 szám

5687 Elul 25

Zsidók utja

Két temesvári napilap ankétot kezdett az erdélyi zsidóság utjáról. Cikkek, nyilatkozatok és interjúk formájában igyekeznek lapjaink megközelíteni ezt a problémát, amely komoly elméleti elgondolásokon és szellemi célkitűzéseken túl immár közel kilenc esztendeje gyakorlati problémája az itt élő zsidóságnak.

A nagy zsidó ankétnak apropója Hajdu Frigyes dr. egykori függetlenségi negyvennyolcas képviselő vasárnapi vezérekke volt, amely egyik temesvári német lap hasábjain jelent meg. Hajdu Frigyes vezércikkében újra visszatér régi és kedvenc vesszőparipájához és amilyen tüzes harcosa volt 48-as képviselő korában a magyar asszimilációnak, ugyanolyan névvel hirdeti most már másodszer a szerinte egyetlen zsidó utat, a román asszimilációt, amely mint elkerülhetetlen végzet, maholnap beköszönt.

Különös, hogy Hajdu Frigyes vezércikke összeesik Bercovici Elinek, a bukaresti zsidó bankárnak, liberális szenátornak és bukaresti zsidó hitközségi elnöknek nagyszabású akciójával, amely az összes hitközségek egységesítése és a hitközségi hierarchia kiépítése révén gyakorlati megoldását kergeti ugyanannak az elképzelésnek, amit Hajdu Frigyes dr. egyelőre elméletileg hirdet. A kormány segítségével és az Unionea támogatásával egy nagy nacionalizációs kampányra készül Bercovici Éli, s ezt a kampányt teljesen liberális recept szerint akarják keresztülvinni.

Valahol azonban hiba van a dologban. Hajdu Frigyes elgondolásában és Bercovici Éli keresztülvitelében is. Egy népkisebbséget, amely önálló népi életét akarja élni, nem lehet úgy nacionalizálni, mint az általajt, vagy a részvénytársaságokat és bankokat. A zsidók utját nem lehet szabályrendeletekkel, vagy törvénynyel szabályozni, a mi utunkat az önmagunkra eszmélés és a külső kényszer szabja ki, amelylyel szemben gyöngye kísérlet marad minden olyan elmélet és fércmunka, minden olyan akció, amely ezt az utat irányából ki akarja téríteni.

Ferde szemszögből nézi a dolgokat az, aki még ma is az erdélyi zsidók utjáról beszél. Nincs erdélyi zsidók utja, csak zsidók utja, amelynek egyformák az adottságai szerzte a világon mindenütt, ahol zsidók élnek és amely épen ezért egyirányban halad mindenütt. A világháborút követő időkben mindenütt felbukant az asszimiláció csödjé. A föld különböző pontjain egyazon időben, de egymástól teljesen függetlenül, egyszerre érett meg a zsidósághoz való visszatérésnek vágya. És ez a lélek mélyéből fakadó elkvánkozás hívta életre a zsidó reneszánszot, amelynek utja önmagától jelöltött ki: hűséges állampolgárai, jó hazafiai lenni annak az országnak, amelyben élünk s ugyanakkor összes lelki energiánkat a zsidó népiség keretein belül éljük ki.

Ez nem az erdélyi zsidóság utja, de az egész zsidóságé is, amelynek egyik része öntudatosan, másik, talán nagyobb része öntudatlanul, sőt sokan egyenesen letagadva, járnak már évek óta ezt az utat. S ezért minden következtetés, amely csak az erdélyi zsidóság szemszögéből nézi a kérdést, hamis vágányra téved. Az ilyen következtetés tiszteletreméltó romantikát szülhet, kidomboríthat lelki motívumokat, amelyek egy korábbi asszimilációban szerzett kulturkincesekhez való természetes ragaszkodásból fakadnak, de nem állítja utját a történelem parancsolta reneszánsznak, amely minden más momentumtól függetlenül, magával ragadja azokat is, akik ellene szónokolnak.

És ha akad mégis egy szempont, amelyből

nézve a dolgokat, az erdélyi zsidók problémája speciális izt kaphat, az csak az lehet, hogy Erdélyben a belső lelki szükséghez külső kényszer is társul. Az állam az iskolarendeletek és a többi kisebbségi rendszabályok légióival utját állja a magyar asszimiláció további folytatásának, a román közvélemény pedig határozottan visszautasítja a zsidóság román asszimilációját. És így a zsidókérdésnek speciális erdélyi része is a zsidó népiség utjára tereli a zsidóságot.

Ezért van az, hogy a temesvári ankét hozzászólásai, akár milyen becsületes elgondoláslából fakadtak, az egyik és a másik oldalon is, nem hozhatnak termékeny eredményt. A zsidóság utját nem lehet elméletekkel kimérni, rendszerekbe önteni, mert minden elmélettől és minden rendszertől függetlenül, az erdélyi zsidóság egyre öntudatosabban halad azon az uton, amelyet a történelem és az idők értelme számára kijelölt: a zsidó reneszánsz utján.

A moszkvai francia követ kormánya nevében felszólította a szovjetet, hogy hívja vissza Rakovszkit

A francia kormány csak abban az esetben kezd tárgyalásokat a francia-orosz biztonsági egyezményről, ha Rakovszkit visszahívják

(Páris, szept. 21.) A „Matin“ értesülése szerint Herbettes moszkvai francia követ kormánya nevében felszólította a szovjetet, hogy haladéktalanul hívja vissza Rakovszki párisi szovjet-követet, A francia kormány azzal indokolja kívánságát, hogy Rakovszki személye nem alkalmas a francia-orosz tárgyalások irányítására. Herbettes hangsúlyozta Csicserin előtt, hogy Franciaország csak abban az esetben kezdhet tárgyalásokat a biztonsági egyezményről a non-aggression elve alapján, ha Rakovszkit visszahívják. Ezenkívül Franciaország pontos javaslatot kér az adósságok kérdésében is. A „Matin“ megjegyzi, hogy Csicserin ezuttal valószínűleg honorálni fogja Herbettes kívánságát, mert belátja, hogy Rakovszkit tényleg el kell távolítani a párisi szovjet-követség éléről.

Hatalmas tüntetések zajlottak le Olaszországban az egyre növekvő általános nyomor miatt

(Páris, szeptember 21.) Az „Ere Nouvelle“ olaszországi jelentése szerint Olaszországban növekedőben lévő gazdasági válság miatt az elmúlt napokban ország-szerte heves tüntetések voltak. Az elégedetlenség különösen a földműves lakosság körében mutatkozott meg éles formában és több helyen súlyos kirobbanásokra vezetett. Ferrariban hétezer földműves a prefektúra elé vonult és megfenyegette a kormánytisztviselőket. San Vitaleban és más helyeken pedig a földműves lakosság meg-

ostromolta a polgármesteri hivatalokat, kirabolták a hivatalos helyiségeket és az épületeket lerombolták.

Mantauban is komoly zavargásokra került a sor, melyekkel szemben a rendőrség és katonaság tehetetleneknek bizonyult.

A modenai kerület több városában a munkanélküliek tömegei hatalmas tüntetéseket rendeztek és a tüntetők kifosztották az élelmiszerüzleteket, főképpen a lisztraktárakat és a pékműhelyeket.

Megbukott az alkoholelles mozgalom a Népszövetségben

Támadják a nagytökevel dolgozó sajtót. A németek a nyilvános házak megszüntetését követelik

(Genf, szept. 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Népszövetség második számú bizottsága tegnap Finnország, Lengyelország és Svédország javaslatát tárgyalta. A javaslat, amelyet Belgium, Dánia és Csehszlovákia is támogatnak, követeli, hogy a Népszövetség főtanácsa foglalkozzék az alkoholizmus elleni küzdelemmel. A javaslatot élesen elleneztek a francia, olasz és portugál delegátusok, továbbá Kanada és Uruguay képviselői.

Loucheur fölvetette a kérdést, hogy a népszövetségi szabályzatnak milyen pontja alapján tárgyalható ez a probléma.

— Az alkohol ellenzői arra hivatkoznak, — mondotta — hogy a Népszövetség pontozatai köteletségévé teszik az államoknak a bódítószerek elleni harcot. Tiltakozom az ellen, hogy az alkohol ezek közé sorozzák. Azonfelül e kérdéssel azért nem lehet foglalkozni, mert ez beavatkozást jelentene a Népszövetséghez tartozó országok belső ügyeibe és nem szabad földélni belpolitikai mozgalmakat azzal, hogy a Népszövetség működését a végtelenségig kinyújtjuk.

Ugyanilyen szellemben beszéltek az olasz, a portugál, Kanada és Uruguay képviselői. A tanácskozás azzal végződött, hogy a javaslatot visszavonták.

A hatodik bizottság a nemzetközi sajtókonferencia eredményei fölött tanácskozott.

Hambro (norvég) delegátus éles kritikát gyakorolt néhány távirati ügynökség hírszerző monopoliuma fölött és kifejtette, hogy a nagytöke befolyása a sajtóra egyre érzeteti hatását.

Sir Milton Joung brit delegátus védelmébe vette a távirati ügynökségeket. Hubert francia szenátor hangsúlyozta, hogy a modern sajtó fejlődése nagy tökélet igényel, azonban a szabad gondolat kifejezésére még a nagytöke által fenntartott lapokban is mód van. Azonfelül a kisebb tökével dolgozó sajtó is jó adminisztráció mellett fenn tudja tartani magát.

Az ötödik bizottság a leánykereskedelem elleni akcióval foglalkozott.

A német delegátus javasolta, hogy a bizottság tegye vizsgálat tárgyává, vajjon nem lenne célszerű az összes népszövetségi kormányokat felhívni arra, hogy a nyilvános házakat, a modern társadalom eme szegényét, szüntessék meg. Rabszolgavásárt tűrni — ugymond — a huszadik században, a történelem egyik legborzalmasabb szegénye.

A bizottság úgy döntött, hogy a prostitúciónak ezt a részét tanulmány tárgyává teszi és azután határoz, vajjon a népszövetségi tanács elé terjeszti e a német javaslatot?

Az eltűnt Leon Daudet nyílt levele a világ népeihez

Leon Daudet, az „Action Française” világhírnévre szert tett főszerkesztője, aki egyedül álló módon szabadult ki a párisi fogházból, nyomtalanul eltűnt. Franciaország egész rendőrsége szakadatlanul kutatja a royalista vezért, de hasztalanul. Daudet Leonnak nyoma veszett. — És a vezér most újra jelentkezik: nyílt levelet ír a világ számára s ebben igen érdekes vallomást tesz arról a harcról, amelyet meggyilkolt fiáért folytat a francia hatóságokkal szemben. Leon Daudet személye és politikai kalandjai kétségtelenül olyan érdekesek, hogy az önvallomás megérdemli az olvasók figyelmét.

A világ minden részében lakó újságrökölégám arra kérnek, magyaráznom meg nekik a francia köztársaság kormányával szemben való álláspontomat. Szívesen állok rendelkezésükre. Nyugodtan és elfogulatlanul válaszolok a kérdésekre, annak az embernek a nyugalmával, aki kötelességét teljesíti elhunyt drága fiával szemben. Kötelességemet mindenkor teljesítem — a háború előtt, amikor 1913 március havában „Háború előtt” című munkámat közzétettem a háború alatt, amikor kiméretlenül üldözöbe vettem azokat a politikusokat, akik az antantot elárulták.

Fiamat, Philippe Daude-t tizennégy és fél éves korában meggyilkolták a rendőrség egyik spiclijének a lakásán. A gyilkosság összeesküvés műve volt. Szegény fiam 1923 november 24-én, szombaton szünt meg élni.

Bár a spicli és cimborái bűnösségét bebizonyítottam, nem tartóztatták le őket. De engem, az ártatlan áldozat édesapját, igenis elítéltek öt hónapi fogházra 1925 november 24-én. Három hétig tartott a tárgyalás és ezen az összeesküvők büne eklatánsan bebizonyult. Rágalmazás miatt ítélték el. Azt remélték, hogy elhallgattatnak és megfélemlítenek.

A politikai rendőrség csakhamar észrevette, hogy én nem fogom be a számat, tovább is üldözöm fiam gyilkosait — erre a nemzeti egység minisztere megbizta az ügyészt, hogy csukasson be engem. Ez június havában történt. Én a szerkesztőség épületébe vonultam, itt barátaim őrséget állítottak mellém, Páris népe pedig ablakaink alatt vonult el, miközben engem éljenzett, a kormányt és a rendőrséget pedig szidta. Az egyik zavargás a másikat érte.

Végül június 13-án hajnalban sok rendőrt és katonát vonultattak fel ellenem. A szerkesztőség épületében körülbelül ezer royalista volt, ezek elhatározták, hogy a végsőkig fognak védekezni. Ez persze egyet jelentett volna a polgárháborúval. Nem akartam vért ontatni, éppen elég francia vér omlott, köztük az én szegény fiam vére is... Megadtam tehát magamat. A megadás ünnepélyes formák között történt, előttem illő módon tisztelegtek és aztán én és Delest barátom bevonultunk a fogházba. A royalista gárda katonás léptekkel vonult ki a szerkesztőségből. Mindenki megbámulta.

A kormány azt akarta elhíttetni barátaimmal, hogy mindössze néhány napi fogházzól van szó. Pusztá formalitás az egész. A rendőrség azonban gondoskodott róla, hogy bebörtönöztessem ne érjen véget. Tudtomon kívül barátaim elhatározták, hogy gyorsan véget vetnek ennek a tréfának. Néhány ügyes ember segítségével — akik közül az egyik a belügyminisztériumban volt elhelyezve, azt a parancsot adták a fogház igazgatójának, minél előbb engedjen ki bennünket, nehogy tüntessenek mellettünk.

Ez meg is történt, elhagytuk a fogházat, a személyzet rokonszenve kísért bennünket. Ez a pompás misztifikáció egész Franciaországot megnévetette — a rendőrség és az ügyészség kivételével. Persze a miniszter urak nem mosolyogtak. Ők azt híresztelték, hogy majd kijátszanak engem és a vége az lett, hogy én játszotam ki őket. De a megaláztatások nem értek véget. Hetek multak el és még mindig nem tudtak a nyomomra jutni. Egész Franciaország üti a nyomomat... De még ha le is

tartóztatnának, ez a letartóztatás jogtalan lenne, mert én bűnt nem követtem el s ha el is követtem, a fogház igazgatója szabályszerűen bocsátott szabadon. Tudom én nagyon jól, hogy az összes hatóságok azt a parancsot kapták: — fogjanak el élve, halva. Ép úgy, mint a szegény fiam ellen is azt a parancsot adták ki: — élve vagy halva, de kézre kell keríteni! Ez a hasonlóság is bizonyítja a minisztérium bűnösségét.

Bármilyen történet is, tovább fogom üldözni azokat a rendőröket, spicliket, akik az én fiamat meggyilkolták. Üldözni fogom mindaddig, amíg méltó büntetésüket elveszik. Mondanom sem kell, hogy mindaz, amit velem tetek, sokkal inkább előmozdította a francia monarchia szent ügyét, mint akár százezer újságcikk. Már pedig én éppen ezt akartam.

... Irtam pedig ezt a cikket... valahol Franciaországban.

Titulescu cáfolja, hogy Lupu Genfben a szovjet-delegátusokkal tárgyalt volna

Genf, szeptember 21. A Rador tudósítója megmutatta Titulescu külügyminiszternek a román lapoknak azokat a jelentéseit, amelyek szerint dr. Lupu tárgyalásokat folytat a szovjet-delegátusokkal. Titulescu külügyminiszter kijelentette, hogy ezek a hírek teljesen fantasztikusak. Genfben egyetlen szovjet-delegátus sincs és dr. Lupu a leglelküimeretesebben teljesítette feladatát, mint az ország delegátusa a Népszövetségnél. Igaztalannak tartja, hogy amikor teljes szívvel végzi kötelességét az ország érdekében külföldön, akkor alaptalan támadásoknak tegyék ki odahaza.

Érvényes-e a biztosítás a biztosítási díj előzetes kikötése nélkül?

A budapesti tábla határozata a Pátria biztosítótársaság egyik üzembiztosítási perében

Budapest, szeptember 21. A budapesti ítélőtábla Csapó-tanácsa érdekes biztosítási pert tárgyalta. Molnár József mohácsi darálótulajdonos és jéggyárost felkereste a Pátria Általános Biztosító egyik ügynöke biztosítási kötésére. Molnár hajlandónak nyilatkozott a biztosítás megkötésére oly módon, hogy a darálógépet törés ellen, jéggyárat pedig az üzemszavarból származó üzemszünetelés ellen biztosítja. Az erre vonatkozó ajánlatot mult év március elején tette Molnár, de a biztosítási díj tekintetében a felek között határozott megállapodás nem volt, az ügynök azonban kilitésba helyezte, hogy az évi biztosítási díj 15 dollárnál több nem lesz.

A biztosítótársaság az ajánlatot hosszabb ideig nem intézte el, Molnár pedig, aki abban a hiszemben volt, hogy ajánlatát a társaság elfogadta, március 18-án már kárt is jelentett be. A társaság a kárbejelentést nem vette tudomásul, hanem július elején beküldte a kötvényt pécsi vezérügynőksége útján Molnárnak. A kötvényben a biztosítási díj évi 150 dollárban volt megjelölve, ami ellen Molnár tiltakozott azzal a megjegyzéssel, hogy a díj tekintetében az ügynökkel évi 15 dollárban állapodott meg és más társaságok is csupán ennyi díjat számítanak. Együttal újabb üzemszünetelési kárt is jelentett be Molnár, de a Pátria biztosítótársaság augusztus 8-án közölte, hogy díjfizetés hiányában a kötvényt törölték s így a társaság semmiféle kárt nem fizet.

Molnár ezek után üzemi kár címén pört indított a Pátria ellen, de a budapesti törvényszék a keresetet elutasította azzal az indoklással, hogy a biztosítási díj tekintetében nem lévén megállapodás, a biztosítási ügylet létrejöttnek nem tekinthető.

Felelőszéki felelőszéki tanácsa. Molnár jogi képviselője arra hivatkozott, hogy a kereskedelmi törvény értelmében a biztosítótársaság a hozzáérkezett ajánlatra 48 órán belül nyilatkozni köteles, a társaság azonban a márciusban beküldött ajánlatra csak júliusban válaszolt a kötvény megküldé-

sével, miért is az ajánlatot elfogadottnak kellett tekinteni.

A társaság ezzel szemben azt adta elő, hogy üzemi biztosítással nem foglalkozik s ügynöke útján közölte is Molnárral, hogy az ügyletet csak akkor köti meg, ha előzőleg a viszontbiztosítónál tájékozik. Ez a tájékoztató hosszabb időt vett igénybe s ez volt az oka a kötvény késedelmes megküldésének. Egyébként a Molnár által beküldött ajánlat szabályszerű biztosítási ajánlatnak nem volt tekinthető, mert a díjra vonatkozólag semmi adatot nem tartalmazott, viszont Molnár a 150 dollár évi díjról szóló kötvényt átvette és azt felhívás ellenére sem küldte vissza. Ha tehát Molnár a biztosítási ügyletet érvényesnek tekinti, ugy az csupán a 150 dolláros évi díj mellett állhat fenn, de mivel Molnár biztosítási díjat egyáltalán nem fizetett, a kötvény ez okból érvénytelen s a társaság kár fizetésére nem kötelezhető.

A tábla hosszab tanácskozás után elrendelte a bizonyítást arra, hogy a biztosítási ügynök közölte-e Molnárral, hogy a társaság előbb tájékoztatót fog a viszontbiztosítónál s hogy a kötvény késedelmes kézbesítése tényleg ebből az okból történt-e. Ezenkívül szakértői bizonyítást rendelt el a tábla arra, hogy a 150 dollár évi díj megfelel-e a szokásos biztosítási díjnak, illetőleg az ajánlatban kíván üzembiztosításnak mennyi a szokásos díja?

Ez a határozat azért jelentős, mert arra mutat, hogy a biztosítási díj előzetes kikötése nélkül is érvényesnek tekintheti a bíróság a biztosítási ügyletet, ha a kötvényben főlvevett díj a szokásos díjnak megfelel.

Kotta: Lepage-nál

תפילין מוזות צינור
„SAFRUTH” - CLUJ

A legújabb legolcsóbb és legjobb a **Hygienia** keimefestő és vegytisztító üzeme Str. Cotița 1

Csütörtök
A törv
megá

(Budape
tudósító
pesti fiata
fordulat á
súlyosabb t
ság elkövet
Dr. Min
professzor,
privátim be
nobel-dijas
Forgách Ar
haza érkeze
a sajtó kép
ténytel kap
tést tette,
zottan felis

(Bécs, s
jától.) A
nak Bécs
napilapja,
kell állapít
nően szerke
okosan és
áldozatkész
Jóleső tud
ban a cio
termő publ
talmas nye
zeitug“ ol
osztrák cio
nem Csehs
és Jugoszl
harcos és
újság: bizt
rában.

(Cluj-K
let tudósi
Tarr János
a kolozsvár
zsarolás vá

A Tarr
ki, amikor
ság egyik
osztályfőnö
mélyzetőne
jegyzőköny

Dragos
az alapján
vezérigazga
hogy indit
Stan igazg
igazgatóság
a vizsgálat

Dr. Mo
ügyi osztá
meg a viz
utaknál va
lyeknek s
károsítottá
lefolytatta
pitotta, ho
megállapít
nek egyrés
is létezett
meg, mint
harmadsz
könyv let
adója volt

E ham
Tarr n
August
tartott vi
Tutschek
kármegeáll
lyeknek a

A főrvényszéki orvosi vizsgálat határozottan megállapította, hogy Forgách Annát meggyilkolták

Dr. Minich budapesti professzor szenzációs nyilatkozata

(Budapest, szeptember 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) Erdélyi Béla, a feleséggyilkos pesti fiatalember bűnügyében ismét érdekes fordulat állott be, amely az eddigieknél is súlyosabb terhelő adatokkal szolgál a gyilkosság elkövetésének bizonyosságára.

Dr. Minich budapesti törvényszéki orvostani professzor, aki a gráci orvostudományi kongresszuson privátim beszélt Prégel gráci professzorral, a nobel-díjas törvényszéki megvizsgálóval, aki Forgách Anna bűnügyeit megvizsgálta, ma haza érkezett Budapestre. Dr. Minich fogadta a sajtó képviselőit, akik előtt a szörnyű bűntényvel kapcsolatban azt a szenzációs kijelentést tette, hogy Prégel professzor egész határozottan felismerte Forgách Anna hulláján a foj-

tojtatás nyomait, amelyek azonban nem kéztől, hanem selyemzsinórtól származnak. Minden valószínűség szerint Forgách Annát saját selyemsáljával fojtotta meg a gyilkos. A bűnügy megvizsgálásánál veronálynomokat is kétségtelenül megállapítottak. Prégel a preperatumokat be is mutatta Minichnek.

E nyilatkozattal egyidejűleg a bugapesti ügyészségre meg is érkezett Prégel jelentése, amelynek alapján a legrövidebb időn belül elkezdenek az újabb vádindítványt, mely szerint Erdélyt azzal vádolják, hogy feleségét letaszította a szikláról, majd veronált adott neki s hogy a halált siettesse, saját selyemsáljával megfojtotta feleségét.

Megszűnt a „Wiener Morgenzeitung“

(Bécs, szeptember 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Wiener Morgenzeitung“, a cionisták Bécs városában kilenc év óta megjelenő napilapja, vasárnapról kezdve megszűnt. Meg kell állapítanunk, hogy — fájdalom — a kitűnően szerkesztett és a zsidó ügyet mindenkor okosan és energikusan védelmező újság az áldozatkészség hiányának köszönheti elmulását. Jóllehet tudat volt, hogy Herzl Tivadar városában a cionista eszméket lelkes és gondolattermő publicisták napilapban terjeszthetik hatalmas nyelvtérleten. Mert a „Wiener Morgenzeitung“ olvasói javarésze nem a bécsiek és az osztrák cionisták kis csapatából került ki, hanem Csehország, Lengyelország, Románia és Jugoszlávia németül beszélő zsidóságának harcos és fölvilágosító organuma volt ez az újság: biztatás és szellemi kapcsolat a diaszpórában.

A „Wiener Morgenzeitung“ válsága összefügg a lengyelországi jiddis mozgalom fellendülésével. A zsidó tömegek a volt Ausztriából lekaptak részeket épüget, mint az Oroszországtól és Németországtól a lengyel köztársaságba átszállított területeken a jiddis nyelv ápolására és fejlesztésére jelentős könnyítések kaptak, nemcsak az alkotmányban, hanem majdnem minden esetben az egymást felváltó kormányoktól is. Izmos jiddis sajtó és az ország határain túl is megbecsült irodalom létesült néhány év alatt, ami a másnyelvű zsidó sajtótermékek terjedését erősen csökkentette. A „Wiener Morgenzeitung“, amelynek legnagyobb tábora a lengyel zsidóság körében volt, lassanként elvesztette ezt a jelentős területet.

A lap szerkesztője Jakob Krausz volt, az eleven tollú újságíró és a tótvideki zsidó népelet kitűnő irodalmi megrögzítője.

Egyre dagadnak a Tarr-ügy hullámai

Sfintescu vezérfelügyelő nyolc vasutat felfüggesztett állásából

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az Uj Kelet már beszámolt Tarr János szenzációs letartóztatásáról, amelyet a kolozsvári ügyészség okirathamisítás, csalás és zsarolás vádjára miatt fogvatartott.

A Tarr-„ügy“ még múlt hó 18-án pattant ki, amikor ugyanis a kolozsvári vasutigazgatóság egyik tisztviselője feljelentést tett Dragos osztályfőnöknek Tarr János ellen, a vasut személynéinek megszarolása és kármegállapítási jegyzőkönyvek hamisítása miatt.

Dragos osztályfőnök ennek a följelentésnek az alapján javasolta a szabadságon levő Hosszu vezérigazgató helyettesének, Stan igazgatónak, hogy indítsák meg Tarr ellen a vizsgálatot. Stan igazgató még aznap utasította a vasut igazgatóság jogügyi osztályának főnökét, hogy a vizsgálatot indítsa meg.

Dr. Motiu a kolozsvári vasutigazgatóság jogügyi osztályának főnöke nagy eréllyel indította meg a vizsgálatot, melyből kitűnt, hogy a vasutaknál valóságos rablógazdálkodás folyt, melyeknek során az államot óriási összegekkel károsították meg. Dr. Motiu augusztus 24-ig lefolytatta Kolozsvárt a vizsgálatot és megállapította, hogy Tarr János Kolozsvárt 1095 kármegállapítási jegyzőkönyvet hamisított, melyeknek egyrésze olyan kárról szólt, amely nem is létezett, másik része több kárt állapított meg, mint amennyi ténylegesen fenn állott, harmadszor pedig olyan károkról is jegyzőkönyv lett fölfektetve, amelyekért az áru feladója volt felelős.

E hamis jegyzőkönyveknek az alapján Tarr négy és félmillió lejellel károsította meg az államot.

Augusztus 24.-től 27.-ig Nagyváradon megtartott vizsgálat folyamán dr. Motiu leleplezte Tutschek vasuti tisztviselőt, aki összesen 1400 kármegállapítási jegyzőkönyvet hamisított, melyeknek alapján.

hat és félmillió lejellel károsította meg az államot.

A vizsgálat Kolozsvárt azt is megállapította, hogy a vasutak személyzetét áthelyezések, előléptetések és különböző személyzeti ügyek címén Tarr János, Farkas Béla főellenőr, Varf fékező és Popa Péter tisztviselők közvetítésével magasabb pozícióba betöltő vasuti hivatalnokok megszarolták. Ebből az ügyből kifolyólag sok tanut hallgattak ki, akik George és Barjoveanu főellenőrök ellen tettek terhelő vallomást.

A Nagyváradon megejtett vizsgálat alkalmából a tanuk vallomása szerint Tóth felügyelő és pénztáros, valamint Petruscu hivatalnok közvetítésével Horia és Trantescu a vezénylő iroda tisztviselői zsarolták meg a vasuti tisztviselőket.

Az Aradon megtartott vizsgálat után a fölvevett jegyzőkönyvekből kitűnik, hogy Sechesan tisztviselőt megvesztegették, hogy több tisztviselőnek előléptetése miatt közben járjon.

Dr. Motiu 27-én, 28-án és 29-én Szatmáron és Szalontán tartott vizsgálatot, de semmilyen rendellenességet nem állapított meg.

Az ügyészség annakidején felhívta a vasutigazgatóságot, hogy a két aktacsomót tegye át az ügyészséghez bűnügyi eljárás megindítása céljából, az igazgatóság azonban közben az aktákat leküldötte a bukaresti vasuti vezérigazgatóságnak.

Miután a vizsgálat eredményéről felvett jegyzőkönyveket Bukarestbe küldték, a vizsgálat megakadt s úgy látszott,

láthatatlan kezek a további vizsgálatnak elejét akarják venni.

Szeptember 14-én a bukaresti vezérigazgatóság távirati utasítására dr. Motiu újra megkezdte a vizsgálatot, 17-én pedig Kolozsvárra érkezett Sfintescu mérnök, vezérfelügyelő is, akivel karöltve

16-án, 17-én és 18-án lefolytatott vizsgálat eredményeképpen 25 oldalos jegyzőkönyvet fektettek le, amely különösen az ügyben szereplők szembesítését foglalja magába.

A 22.089—1927. számú jegyzőkönyvből kitűnik, hogy a vizsgálat folyamán 650 tanut hallgattak ki, akiket sorra szembesítettek a zsarolással megvádolt tisztviselőkkel. Ezek közül Farkas Béla főellenőr, Popa Péter tisztviselő, Varf fékező, Tarr János a kolozsvári vasutigazgatóság körzetéből, Horia, Tóth és Petruscu nagyvárad vasuti tisztviselők, valamint Sechesan aradi vasuti tisztviselő beismerő vallomást tettek, mire

a nyolc tisztviselőt Sfintescu vezérfelügyelő rendeletére felfüggesztették állásuktól.

A tanuk közül többen súlyosan kompromittáló vallomást tettek George és Barjoveanu vasuti ellenőrök, valamint Trantescu nagyvárad vezénylő irodai tisztviselő ellen. A három főtisztviselő azonban tagadja az ellenük felhozott vádakot.

A nagy apparátussal folytatott vizsgálatot Sfintescu vezérfelügyelő és dr. Motiu, a vasutigazgatóság jogügyi osztályának főnöke befejezték s a többszáz oldalas kitévő jegyzőkönyvekkel Sfintescu vezérinspektor ma utazik vissza Bukarestbe.

Valószínűnek tartják, hogy a bukaresti vasuti vezérigazgatóság a közeli napokban szenzációs intézkedéseket fog foganatosítani az immár tengeri kigyóvá dagadt Tarr-ügyből kifolyólag.

Nem esett szó a rajnai megszállásról Briand és Stresemann között. Párisból jelentik: A „Matin“ megcáfolja azt a hírt, miszerint Briand és Stresemann között bizalmas megbeszélések folytak volna a thoiryi találkozásra vonatkozólag. A hírből mindössze annyi igaz, hogy Briand és Stresemann egy nagyobb társaságban hosszasan beszélgettek különböző problémákról, amelyen azonban a rajnai megszállásról nem esett szó.

Harcra került a sor a nikaraguai forradalmárok és az amerikai tengerészcsapatok között. Newyorkból jelentik: A Nikaragua egyes részeit megszállva tartó amerikai tengerészcsapatok és a nikaraguai forradalmárok között harcra került a sor, amelyben egy tengerész és husz forradalmár elesett. Az ütközet teljes öt-negyedéig tartott. A washingtoni tengerészeti kormány megerősítő csapatokat küldött a nikaraguai partvidékre.

Széppé

varázsol

ELIDA

SZAPPAN, KRÉM, SHAMPOO, PUDER

ben volna

szívesnek a rolytyat a szovjetben fantasztikumban teljesítette egy amikor teljes lásoknak tegyék

asi díj

osítási perében fogadottnak kellett

azt adta elő, hogy azok s ügynöke utazgatást csak a vizontbiztosítónál hosszabb időt vett kötvény késedelmes Molnár által beküldött ajánlatnak nem vonatkozólag semmi Molnár a 150 dollart és azt felhívás Ha tehát Molnár a tekinti, úgy az mellett állhat fenn, hat egyáltalán nem énytelen s a társaság.

as után elrendelte a asi ügynök közölte e b tájékozódni fog a kötvény késedelmes ből történt-e. Ezen delt el a tabla arra, megfelele a szokásos ajánlatban kíván kásos díja? s. mert arra mutat. kikötése nélkül is g a biztosítási ügy díj a szokásos díj.

page-nál

תפילין
- CLUJ

ne Str. Cotița

A „SPORT“
 harisnya- és kötöttáruházaiban hatóságilag engedélyezett általános
végeladás
 van, Női és férfi harisnyákat, valamint intézeti
harisnyákat
 rendkívül olcsón árúsitok ki. Ne szerezze be addig szükségletét, míg olcsó árait meg nem tekintí

Butor vásárlás bizalom dolga!
 Hajó butort akar venni, ne sajnálja az utat
 Tg.-Mures Marosvásárhelyre és tekintse meg
Székely és Réti
 Erdélyrészi Butorgyár Rt. hatalmas raktárait. —
 Bösendorfer, Stingl, Wirth, Hoffmann zongora és pianínó gyárak képviselője.
 Hitelképes egyéneknek kedvező fizetési feltételek

Még néhány napig lehet hitelesíteni a
Napló (Journal)
Leltár (Inventar)
 könyveket. — Siessen beszerezni
BOROS
 papírkereskedésben
 CLUJ

Kedélyes
 összejövétel el sem képzelhető
EDISON
 tánclemezei nélkül.
 Strada Memorandului 16.

Gyári képviselet és raktár

LEPAGE,
CLUJ

Kérjen ajánlatot, prospektust.

ujévi lapok
 50 gyönyörű színes minta, 100 drbonként
 Lei 350 és 20 lei portó
„SAFRUTH“ — CLUJ

Szovjetoroszország gazdasági összeroppanás előtt áll

Az angol bojkott főnk szélére juttatja az oroszországi nagyüzemeket

(Berlin, szeptember 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) A Moszkvából az utóbbi napokban ideérkező jelentések szerint ugylátszik, hogy az orosz szovjetrendszer gazdasági összeomlása sokkal hamarabb fog bekövetkezni, mint eleinte gondolták.

A viszonyok ismerőinek véleménye szerint a teljes csőd bekövetkezése legkésőbb ez év végéig be fog következni.

Hivatalosan még ma is 1:9 árfolyamon jegyzik a dollárt, a zugkereskedelemben azonban a dollár értéke már négy rubelre emelkedett. A gazdasági válságot még növeli az is, hogy június végéig az import 73,6 millióval emelkedett, ami a múlt évvel szemben 45 százalékos emelkedést jelent, míg ezzel szemben

az export ugyanebben az időben alig tett ki összesen 43 milliót, ami a múlt évvel szemben közel 20 százalékos visszaesést jelent.

A kereskedelmi mérleg közel 32 milliós passzívát mutat ki. Fölötte erősen érezteti hatását az angol bojkott is, továbbá a francia gazdasági kapcsolatok meglazulása is, ami számos oroszországi üzemből katasztrófális anyaghiányt idézett elő. Az utóbbi hetek rémhírei egy küszöbön álló háborús veszélyről, ami az elrendelt mozgósítások következtében kelt szárnyra, valóságos pánikot idéztek elő a lakosság körében és az élelmiszerárak közel 100 százalékkal megrágtak. A gazdasági anarchia miatt a munkanélküliség is napról-napra növekedőben van.

Ma lesz ítélet a második Reinitz-perben

Befejeződik a bizonyítási eljárás. Az ellentétes tanuvallomásokból nem derül ki a vádlott bűnössége

(Satmar-Szatmár, szeptember 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) Állandóan fokozódó érdeklődés mellett folytatja a szatmári törvényszék a második Reinitz-per izgalmas tárgyalását. A tragikus végű Rozmarin Jenő apjának kihallgatása után kedden délután Rozmarin Vilmost, a meggyilkoltnak öccsét hallgatta ki a bíróság, aki részletesen elmondta bátyja eltávozásának, eltűnésének és holtteste megtalálásának körülményeit. Egyik szatmári vendéglőben együtt látta ebédelni bátyját Reinitzal. Ebéd közben összebuja üzleti dolgokról beszélgettek. Bátyja csak néhány szóval adta tudtára, hogy üzletfele nagyon vallásos zsidó ember, akivel az összeköttetés jó haszonnal kecsegtet.

Wohl Henrik nem ismeri fel Reinitzot

Wohl Henrik a következő tanu, aki annak idején a nagyváradi vonaton találkozott Rozmarin Jenővel egy harmadik osztályú kocsiában. Rozmarin mellett egy vörösszakállu zsidó ült, aki csendesen merengett és csak néha beszélt egy-egy szót. Rozmarin Jenő hozzájött és elmondta, hogy a nagyváradi üzlete nem sikerült, de most egy másik, amelyet szakállas utitársával együtt akar csinálni, biztosan sikerülni fog.

— Nézze meg jól a vádlottat, felismeri-e benne a vörösszakállu embert? — kérdezte a törvényszék elnöke.

Wohl Henrik a leghatározottabban felelt, hogy annak idején csak futólag nézte meg Rozmarin utitársát és nem ismeri fel Reinitzban az illetőt.

Izgalmas szembesítés

A per anyagára nézve rendkívül fontos vallomást tesz Chirvai Lajos nagykarolyi tanító felesége, aki elmondja, hogy Reszegepiskolt mellett találkozott két zsidóval, akik a vasuti strek mellett haladtak. A fiatalabb körülbelül huszéves lehetett és nagyon fáradtan nézett ki, az öregebb hosszú szakállt viselt, de feltűnően fürge volt. Megkérdezte tőle, messze van-e Körtyvélyes. A tanu felismeri a hangjáról Reinitzot, aki a szembesítésnél a következőket jelenti ki:

— Nem jártam azon az uton soha, sem gyalog, sem kocsin. Aztán maga miért jelentkezik csak most a tanuvallomásra? — kérdi Chirvainét — miért hallgatott hosszú évekig?

A tanitóné azzal mentegetődik, hogy nem akart az ügybe beleavatkozni, de vallomását teljes egészében fentartja.

— Furcsa — jegyezte meg erre Reinitz — épen most ismer rám, amikor a szakállamat levágták és úgy megváltoztam, hogy saját feleségem sem ismerne rám.

Terhelő tanu pergőtüzében

A következő tanu Muresan György vasuti bakter, aki Reszegepiskolton teljesít szolgálatot.

Elmondta, hogy a jelzett időben bement az őrházba két poros vándor, de ő akkor nem volt otthon és csak a feleségétől halotta, mi történt. Az öregebb zsidó szállást kért, illetve helyet ahhoz, hogy pihenessen. A fiatalabb nyomban ledőlt az ágyra és elaludt. Ekkor az öregebb arra kérte az asszonyt, hozzon a faluból egy erős férfit és szolgálataért pénzt igért. Az asszony azonban nem ment a faluba.

Muresán leánya, aki annak idején kilenc éves volt, elmondta, hogy a szobában tartózkodott, amikor a két idegen betért az őrházba. A dolgokat apjával egyezően mondja el és Reinitzban felismeri az öregebbik zsidót, aki anyjának pénzt igért.

Oláh Rozália, annak a dinnyecösöznek a leánya, akinél Reinitz állítólag Rozmarinnal együtt meghált, a gyilkosságra felbujtott és aki a csendőrség fogdájában felakasztotta magát, elmondja, hogy apjától hallotta az idegenek megérkezésének történetét és azokat a dolgokat, amelyeket a vádirat felsorol.

Krausz Ábrahám szatmári trafikós rációfal Reinitz állításaira és azt mondja, hogy Rozmarin Jenőt többször látta a vádlottal, akinek szatmári tartózkodása alatt fekete volt a szakálla. Ezzel szemben Teitelbaum Gizella és Farkas érmihályfalvi lakosok, akiknél Reinitz megszállt, azt vallják, hogy a vádlottnak, akit ők Schwartz néven ismernek, a gyilkosság időpontjában vörös színű volt a szakállja.

Este hét órakor dr. Erdős elnök felfüggesztette a tárgyalást.

A szerdai tárgyalás

Szerdán délelőtt folytatták a tanu kihallgatását. Frankl Mihály szatmári kereskedő, akit Reinitz az egész tárgyalás folyamán alatt társának állított be, előadta, hogy 1920 áprilisában egy Bilitzer nevű debreceni ember, aki őt régóta ismeri, ajánlatot tett egy pipere-szappangyár felállítására. A terv az volt, hogy Bilitzer adná a berendezést, míg a tőkét Frankl szolgáltatta volna 50 százalékos haszonrészesedés ellenében. Bilitzer Reinitzot ajánlotta bevásárlónak, mint akinek „jó svádája” van. Azóta ismeri Reinitzot. A gyári üzem nem sokára megindult, de szakértelem hiányában nem tudott prosperálni és így kénytelenek voltak felszámolni. Reinitzot akkor egészen szegény embernek ismerték, aki pincelakásban lakott és az üzem felszámolása után is igénybe vette Frankl támogatását.

Reinitz: Ezt tagadom! Én mindig voltam olyan élelmes, hogy megkeressem a magam és családom kenyerét.

A tanu fentartja vallomását.

Tanu, aki tévedett

Rubin Sámuel szatmári kereskedő kihallgatása következett ezután. Elmondja, hogy

A FAMILIA kenyérrel magas táperejénél fogva 25% megtakarítás érhető el

Reinitzcal együtt utazott Váradra, akinek akkor rövidebb volt a szakála, mint a későbbi években. Emlékezete szerint Reinitz néven ismerte, nem pedig Schwartznak. A korábbi ellenkező vallomását ő maga tévedésnek minősítette. A bíróság elrendelte a tanu megesketését.

Reinitz vendéglősenek vallomása

A következő tanu Grozinger Hermann 58 éves szatmári bodegás, akinél Reinitz étkezett abban az időben, amikor Szatmárra került. Elmondja, hogy a vádlottat *rendes embernek ismerte*, rendszeren fizetett és soha nem bliccelt. Megfordult nála a Rozmarin-család is. *Reinitzot nem látta Rozmarin Jenővel együtt.* Elmondja még, hogy Reinitz, amikor nála járt, mindig fekete szakállt hordott. *A bíróság megeskette a vallomására.*

Grosz Bernát szatmári órás előadja, hogy a vádlottat 1920 óta ismeri. Egyszer az üzletében az azóta elhunyt Hirsch Mór szatmárhegyi lakos bejött és az ott levő Reinitzot *Friedmann* urnak szólította. Reinitz visszautasította ezt a megszólítást és kijelentette, hogy őt Reinitz-nak hívják. Utóbb azonban Hirsch Mór kijelentette a tanu előtt, hogy Reinitz vörös szakállt viselt azelőtt és Friedmann néven mutatkozott be neki.

Reinitz kérdésére a tanu beismeri, hogy egy alkalommal együtt voltak Nagyváradon megszállva és a hotelben *Reintz saját nevén jelentette be magát.*

A hirtelen jött jómód

Gottlieb Sámuel 54 éves bodegás elmondja, hogy Reinitz még a szappangyár alapítása előtt teljes ellátást kapott tőle másodmagával és

amikor nála lakott, szegény volt és nagyon elhanyagolt. Néhány hét múlva sok pénzt látott nála és amikor ezt szóvá tette előtte, Reinitz azt mondta, hogy gazdag társat kapott és a valután is keresett.

Reinitz: Ezt visszautasítom! Én mindig tisztességesen jártam, a külsőmre mindig nagy súlyt helyeztem és az egész világ tudta rólam, hogy rendszeresen tisztálkodom.

A bíróság ezután felolvastatta a hulla boncolásáról szóló jegyzőkönyvet, majd kihallgatták dr. Göbel Alajos orvosszakértőt. A szakértői megállapítások szerint a halált vérvesszőség okozta. A hulla mellényzsebében két darab két személyre szóló vasutjegyet találtak. Az egyik Váradról Mihályfalvára szóló és pedig 1920 július 20. napjának negyedik szakaszából.

Kioktatták a tanukat?

Ezután az elhunyt tanu vallomását olvastatta fel a bíróság, amely egy órát vett igénybe. Majd a Grosz Hermann-ügyben hozott ítéleteket olvasták fel az elhunyt ifj. Muresán György vallomásával szemben, aki tudvalevőleg Reinitzban felismerte az öregebbik zsidót.

Reinitz: Most is fentartom, hogy Rozmarin Márkus tanította ki ezt a tanut. Kérem ebben az ügyben Fogarasi fogházor kihallgatását.

Ezután a védők a bizonyítás kiegészítését kérik. A védelem kéri a Zajti-féle miskolci bűnper iratainak beszerzését. A törvényszék rövid tanácskozás után az indítványokat elutasítja és egyuttal befejezi a bizonyítást is.

A délutáni tárgyaláson az ügyész megtartotta a vádbeszédet, amelyben hosszasan fejtegeti az egyes tanuvallomások terhelő fontosságát.

Megőrült, merít kisajátították a háztelkét

Véres uccai dráma Ujaradon. Egy borbélymester iragédiája

(Arad, szeptember 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) Ma hajnalban véres uccai dráma történt a szomszédos Zsigmondháza és Ujarad községekben. Eisemann József zsigmondházi borbélymester önkivületi állapotban végigrohant az egybeépült két község főútcáján és kezében egy balat forgatva, több járőrelőt megátadott. A dühöngő elől riadtan menekültek a járőrök és az egybeverődött községi rendőröknek és a csendőröknek csak körülményesen sikerült lefogniuk a veszedelmes embert. A borbélymester közben két ujaradi embert megütött a fejével, áldozatai súlyos, de szerencsére nem életveszélyes sérüléseket szenvedtek.

A dühöngőt beszállították az ujaradi község-

házára, ahol reggel orvosi vizsgálat alá vetették. Megállapították, hogy Eisemann József köz- és örvesszélyes elmebajos. A szerencsétlen ember nemrégiben jött haza Amerikából. Megtakarított pénzén egy kis üzletet nyitott és néhány hónappal ezelőtt házhelyet vásárolt, hogy azon felépítse magának otthonát. A járási agrárbizottság szombaton foglalkozott a beltelkek kisajátításával és kisajátította Eisemann József telkét is, mivel az beépítetlenül állott. A borbélymestert kétségbeesjtette az agrárbizottság intézkedése és a kétségbeesés örületbe kergette. A szerencsétlen embert ma elszállították a lugosi elmeegógyintézetbe.

Két öreg péntekesti ezüstgyertyatartó a hadbíróóság előtt

A kolozsvári hadbíróóság felmentette Luger Rifke felsővisói öregasszonyt a nemzetgyalázás és hatóság elleni erőszak vádjára alól

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) Öreg zsidóasszony állott ma a kolozsvári hatodik hadtest hadbíróósága előtt, Luger Rifke felsővisói korcsmárosné Adolf nevű 18 éves fiával. Az öreg zsidóasszony könnyes szemén keresztül félve tekint fiára és látszik rajta, mennyire szokatlan számára ez a környezet.

Luger Rifke és Luger Adolf ellen hatóság elleni erőszak és nemzetgyalázás miatt emeltek vádat Riskó Mihály felsővisói adóhivatalnok feljelentésére.

A vád szerint a múlt év decemberében Riskó Lugerékhez ment, hogy adóhátralékért foglalást foganatosítson. Luger né épen a péntekesti gyertyákat készítette elő, amikor az adóhivatalnok belépett a szobába. Szeme azonnal a csillogó ezüst gyertyatartókra vetődött és miután felmutatta a nála levő végrehajtási végzést, kijelentette, hogy adóhátralék fejében a két gyertyatartót lefoglalja.

A kétségbeesett matróna sirva könyörgött neki, hogy mindent elvihet, csak a szent ereklyéket, melyeket szüleitől örökölt és amelyek nélkül az ő péntek estéje szomorú gyászünneppé változna, csak ezt a két gyertyatartót ne kívánja.

Nincs nekünk más gazdagságunk, csak ez a két gyertyatartó, amely az ősök emlékéit őrzi meg számunkra és amelyek nélkül nem is tudjuk megünnepelni a szombatot — könyörgött Luger né.

A kérelmetlen adóhivatalnok rá sem figyel a kétségbeesve könyörgő matrónára, aki karjaival átölelte a két gyertyatartót. Riskó el-

lökte az öregasszonyt és a gyertyatartókkal el akart menni. Luger Rifke ekkor, mint akinek legdrágább kincsét akarják elvinni, jajveszkelni kezdett, majd felkapott egy kezeügyébe kerülő fadarabot és sűrű átkok közepette utána hajtotta az adóhivatalnoknak.

Másnap az asszony férje kölcsönt szerzett vaihanonnan és a pénzzel elküldte Adolf fiát, hogy a lefoglalt gyertyatartókat váltsa vissza.

Utközben a fiatalember ismerőseinek elmondta, mennyire kérelmetlenül bánt el velük Riskó Mihály és hogy édesanyja a kiállott izgalmak következtében megbetegedett. Riska ezt a kijelentést úgy állította be, hogy a 18 éves fiu többek előtt megrágalmazta.

A mai tárgyaláson Riskó fentartotta a vádjait. Luger né pedig megtörtén, megrázó jelenetek közepette mondogta el, hogy nem volt szándékában ellenszegülni az állami tisztviselőnek és csak a szent ereklyét, az ősök emlékéit és a küszöbön levő szombatot akarta megvédeni. Kéri, hogy fiát ne büntessék meg, mert mindig engedelmes, jó gyerek volt és ha most valami meggondolatlanságot mondott, azt csak tapasztalatlanságból és anyja iránti szeretetből tette.

Az ügyész hatóság elleni erőszak és nemzetgyalázás vétségét látja fennforogni és fegyházbüntetést kér. Majd dr. Dunca védbeszédében a vádlottak felmentését kéri.

Soloman ezredes elnök néhány pernyi tanácskozás után kihirdette az ítéletet, mely szerint a hadbíróóság mindkét vádlottat felmentti a vád és következményei alól.

HIREK

Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánorsági újság napilapja. Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő. Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a szerkesztőség engedélyével engedjük meg.

A mai napról

A meddő heresés

Vak éjszakán, viritó ég alatt magamba merültem, kutattam önmagam. az ut — kérdeztem — merre, merre van, mely titkát kitarón szívemig szalad? Hiába kértem.

Szemetekben a magam bus szemét kutattam én és csókokokban, álmaim rebentek elaléltan, mint pagony felett az alkonyi setét. Meddő volt az is.

Ma sem tudom: gonosz, vagy bölcs bolond vágyai tarkázzák életem, szívem, sok nemre mondtam ostobán: igen s vidámság estjén ért el mind a gond. Kik és mik miatt?

Világot jártam, mindent felmértem: üdvöt és poklot, magasat, mélyet, ittam mérgét örök szenvedélynek, de nem találtam magam földön, égen: idegen voltam.

Ahasvéri sirás az ajkamon: halál közelg, föld szive sáppad, mérge bennem a nem-tudásnak, halotti kód a tájakon: örök mementó.

Oldott rejtély mindenkinek tán, magam számára keserű titok, hálót munkál lelkemben a pók: álom pókjá vén idő falán s elföd engem.

Minden parancsnak jó szolgálja én a legszentebbet hiába üttem: az önismerését — örök tűzben ezért égek a pokol peremén, mig el nem égek.

Salamon László

Nem oszlatják fel az aradi városi tanácsot. Tudvalevő, hogy Arad jelenlegi városi tanácsa ellen politikai hajszá indult meg, amelynek élé dr. Anghel polgármester ellen irányul. Az aradi városházán egymást követték a belügyminisztérium kiküldöttéi, hogy a városi tanács ellen felhozott vádak alaposágáról meggyőződjenek. Bizonyítékok a sorozatos vizsgálatok alkalmával nem igen merültek fel, mindamellett a belügyminisztérium a városi tanács felosztatására tett javaslatot a közigazgatási tanácsnak. Bukaresti jelentés szerint az "Adeverul" mai száma azt írja, hogy az állandó közigazgatási tanács elutasította az aradi városi tanács felosztatására vonatkozó belügyminiszteri előterjesztést.

Ghyl angol bankár újabb kölcsönajánlatot tett a városok részére. Bukarest-ről jelentik: Ghyl angol bankár, aki tudvalevőleg az előző kormány idejében több erdélyi és más országbeli várossal folytatott kölcsöntárgyalásokat, amelyek azonban a Schultze-Mischajewszky-ügy hullámai miatt félbeszakadtak, most újabb ajánlatot tett a belügyminisztériumnak a nagyobb városoknak nyújtandó kölcsön ügyében. Duca belügyminiszter azonban arra az álláspontra helyezkedett, hogy bevárja, mig Bratianu Vintila pénzügyminiszter visszatér külföldi útjáról és vele együtt fog a városok kölcsöneivel érdemlegesen foglalkozni.

Kotta: Lepage-nál

* KEREN KAJEMET BIZTOSOK! Gondoskodjatok, hogy helységetek minden templomában snoderozzanak a Keren Kajemetre, Erec Jiszraél földjének visszaváltására.

— **Gyermekorvosok kongresszusa.** Budapestről jelentik: A zoológusok kongresszusa után a németországi „Gesellschaft für Kindeheilkunde“ köré csoportosult gyermekgyógyászok tartották Budapesten harmincyolcadik kongresszusukat. Az egyesület Bókay János professzor tiszteletére tartotta ezuttal Budapesten tanácskozásait. Kolozsvárról dr. Leitner Fülöp gyermekorvos tartott érdekes előadást „a tüdőgyulladás után jelentkező mellhártyagyulladás műtét nélküli kezeléséről“. A felolvasáshoz számos hozzászólás történt orvosprofesszorok részéről is, akik kiemelték a kezelés fontosságát, mert eddig az operált gyermekek nagy százaléka elpusztult, míg az új gyógymód szerint kezelték majdnem százszázalékban kigyógyíthatók. Aradról dr. Goldschmidt Lipót gyermekorvos szerepelt a kongresszuson, ahol számos innen elkerült és külföldön hírnévre szert tett zsidó orvosi kapacitás találkozott. Ott volt Schiff dr. váradi származású orvos, aki a berlini egyetem rendkívüli tanára és Györgypál dr. heidelbergi professzor, aki szintén Erdélyből került külföldre.

Blatt harisnyái

a legolcsóbbak - Cluj

— **Hajnal Győző hangversenye.** Hétfő este tartotta meg hangversenyét a piarista gimnázium dísztermében a jónévű baritonénekes: Hajnal Győző. Hajnal Győző hangja tele van bársónyos csengésekkel, melyeket fölényesen kezel és elismerésre méltóan tud hozzásimulni az előadott énekszámok zenei és érzelmi szépségeihez. Kétségtelen, hogy még nem ért el fejlődése tetőpontjára, azonban a jelek szerint kvalitásos művészé fogja kiképezni magát. A tehetséges, fiatal énekest a szépségben összegyűlt közönség hosszan és melegen ünnepelte.

* **S. Eisenstädter** csódtömögének szörme-kiarúsítása Str. Regina Maria 44. szám alatt naponta délután 4-től 6 óráig ismét megkezdődött.

— **Kigyulladt a budapesti Magyar Selyemárnyár telepe.** Budapestről jelentik: Ma délelőtt kigyulladt a Váci-uti Magyar Selyemárnyár telepe. A pincehelyiségben felhalmozott áru- és csomagolóeszközök odaégett, azonban a tűzoltóság megfeszített munkájával sikerült a tüzet kétórán munkával lokalizálni és az ujonnan berendezett hatalmas telep teljes pusztulásának elejét venni.

— **A római légikikötő építésére kiírt pályázatot egy magyar építész nyerte el.** Rómából jelentik: Az olasz légikikötő építésére kiírt pályázatot Faludi Jenő fiatal magyar építész nyerte el, akit meg is bíztak az építés vezetésével. Faludi két évvel ezelőtt költözött Rómába, ahol letette az előírt olasz vizsgákat. Ő volt eddig az egyetlen külföldi építész, aki Olaszországban doktori oklevelet szerzett.

* **Parf. „Ideal“ dr. Erdélyi & Rónai, Targu-Mures. Kölni vizek, dr. Erró-féle Rapid szörte-lenítő borotva-por.**

— **Sajtóbemutató a Select-mozgóban.** Bibliai film sajtóbemutatója volt tegnap este a Select-mozgóban. A filmtéchnika e ragyogó műve a bibliai kor egy meghatározó képét vetítette szemünk elé. A film egy zsidó ifjú regényét eleveníti meg: Jesser dús gazdag és szentéletű palesztinai embernek Jether nevű fiát elcsábítja a szépséges Tisha Istar istennő papnője, aki Ninivében csábítja eddig a Jordán-völgyében nyájait legeltető zsidó ifjút. Ninivében Tisha társaságában Jether eltékozolja az apjától megkapott harmadot és amikor elfogy a pénze, Tisha elfordul tőle. Egy próféta megjósolja Ninive pusztulását és valóban Istar örömmünepén kettészakad az ég és tüzeső pusztítja el a várost. Jethert a próféta megmenti, majd hosszas szenvedés után visszakerül szülei házába, akik boldogan fogadják keblükre.

Szörmeáru

és szücs munkák leg-
előnyösebben csak a **Nagy József**
szörmeáru szalonjában szerezhető be. Főter 10.
51-0260 az udvarban

— **A Nyugat** szeptember 16-iki száma megjelent. A szám nagy érdekessége az a cikk, melyet Christian Houmark írt a „Nyugat“ felkérésére Hermann Bangról, a nálunk különösen megbecsült dán íróról, a „Reményvesztett nemzedékek“ világhírű szerzőjéről, akiről most fölötté jellemző és intim emlékeit mondja el meghitt barátja. A „Nyugat“ számára készült cikket Hajdu Henrik fordította. A szám egyéb közleményei közül ki kell emelni Babits Mihály és Kosztolányi Dezső új verseit, Hatvany Lajos és Földi Mihály novelláit, Sinkó Ervin regényét, Ignóus cikkét Hindenburg-ról, Szini Gyula cikkét Robert de Flers-ről. Gazdag kritikai rovat teszi még teljessé az új szám tartalmát. Ára 50 lej. Negyedévi előfizetési díj 250 lej. Főbizománys: Pallas, Cluj, Strada I. Ratiu A.

* **Van szerencsém a nagyérdemű közönség tudomására hozni,** hogy a „Venus“ Áruházból barátságos uton kiváltam és Calea Regele Ferdinand (volt Wesselényi Miklós-ucca) 9. szám alatt önállóan „Reiner női ruhák áruház“ céggel új üzletet nyitottam. Üzletemben hozott anyagból angol és francia munkát is vállalkok. Tisztelt vevőim további szíves pártfogását kérem. Tisztelettel **Reiner István.**

— **Huszonöt ezer embert tett hajléktalanná egy mexikói folyó áradása.** Mexikóból jelentik: A Lerma-folyó áradása 25 ezer embert tett hajléktalanná. Scambarában a házaknak több, mint a fele beoulott és a környék lakói mindenkit hátrahagyva, tutajon menekülnek. Calles köztársasági elnök segítőakciót szervez a menekülők felségélyezésére.

Blatt harisnyái

a legtartósabbak - Cluj

* **A nyolcadik szimfonikus hangverseny** a Román Operában szeptember 22-én, csütörtökön este 9 órakor lesz, a következő műsorról: 1. Goldmark: Sakuntala-nyitány. 2. Debussy: Petite Suite. 3. Hartia: Spanyol szerenád. 4. Rossini: Figaró belépője, a „Sevillei Borbély“-ból, énekl. Petre Calderaru. 5. Ponichelli: Aria a „Gioconda“-operából, Massenet: Elegia, énekl. Magda opera-énekesnő, zongorán kíséri dr. Bródy Miklós. 6. Csajkowszky: IV. Szimfónia (Patetique). A zenekart Jean Bobescu kiváló karmester vezényli.

* **Teljesen új műsor** van máától kezdve a Royal-cirkuszba. Világvárosi műsor. Nagyszerű attrakciók. Kolozsvárt még nem létezett produkciók. Kezdeté este 9 órakor.

* **Kitűnően mulatott a közönség** az Opera Mozgó tegnapi premierjén, a „Fiu vagy lány“ vagy „Kabaréba megyek“ című vígjátéknál, melyben a kitűnő komikuspár, Ossi Oswald és George Alexandru játszik a főszerepet. A mai napon az esti hangverseny miatt csak egy előadás lesz és pedig hét órakor, mivel délután az Opera és Nemzeti Színház főpróbái miatt a színház el van foglalva, ezért tehát mindenki jól jegyezze meg és el ne mulassza megnézni a szezon legjobb vígjátékát.

— **Az angol sajtó az optánsperéről.** Londonból jelentik: Az egész sajtó kommentálja az optánsperet. A „Morning Post“ Magyarország ellen ír és a „Times“ is meg van elégedve a genfi eredményekkel, amelyek talán kompromisszum alapját képezhetik. A „Westminster Gazette“ szerint végleges megoldás lehetetlen volt bizonyos angol propagandisták miatt, akik a magyar közvéleményben felbraztatták a békeszerződés revíziójának reményeit és ezért most Budapest keserű illúziókat él át.

* **Orvosi hír.** Dr. Goldenberg ideg orvos a bécsi szakkongresszusról hazaérkezett és rende-
léseit, valamint physiotherapiai kezeléseit Cal. Reg. Ferdinand (volt Wesselényi ucca) 6 sz. alatt ismét megkezdte.

Összes butorszükségletét

mélyen leszállított árban szerezheti be **Lampel**
butorraktárban, Cluj, Reg. Maria 34.

Butorbevásárlók figyelmébe!

Hálók, ebédlok, uriszobák nagy választékban, legkedvezőbb fizetési feltételek mellett kaphatók **Fischer Albert** butoráruházában, Cluj, Calea Reg. Ferdinand 61. sz. alatt. Szemben a Neolog templommal. — Irodabutorokban nagy választék.

SPORT

Haggibbor—CFR-mérkőzéssel indul az őszi szezon Kolozsváron

Olimpiai napnak deklarálták október 9-ikét. Október 23-án Bukarest—Kolozsvár

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 21. Az Uj Kelet tudósítójától.) Kissé tulhosszura nyult nyári szünet után a kolozsvári sportkerület labdarugó szakosztálya kedden este megtartotta első ülés-

Blatt harisnyái

a legjobb - Cluj

sét, amelyen az őszi bajnokság mérkőzéseit kellett volna kisorsolni. Minthogy azonban az Academia játékjoga fel van függesztve és a régi Victoriából lett Romania ügye sincs még tisztázva, a szakosztály egyelőre csak az első mérkőzéseket sorsolta ki, amelyek szeptember 25-ikén, vasárnap fognak lezajlani.

Az őszi szezon első bajnoki mérkőzése vasárnap délután 4 órakor a Haggibbor és CFR között kerül előtérre a városi nagypályán. Ugyanitt fogják lebonyolítani délelőtt 10 órakor a Haggibbor II.—CFR II., délután 2 órakor pedig a Haggibbor ifjúsági és CFR ifjúsági mérkőzéseket is. A másik elsőosztályú mérkőzés a KMSC—RMS lesz a CFR-pályán, ahol ezt megelőzőleg 2 órai kezdettel ugyanazon csapatok második garnitúrája fogja összemérni erejét.

Tekintettel arra, hogy a kerületi bajnokságra a vidéki egyesületek közül csak az aranysárgyeresi Sodronyipar és a beszercei Gloria neveztek be, a futballszakosztály elhatározta, hogy felhívást intéz a vidéki egyesületekhez, amelyben felszólítja őket, hogy nevezzenek be a bajnokságba, mert ebben az esetben külön vidéki alkerületet fognak létesíteni. Az eddigi nevezések szerint nyolc egyesület fog küzdeni az elsőosztályú bajnoksáért. Másodosztályú bajnokság egyelőre nem lesz.

A futballszakosztály ezután foglalkozott a FSSR rendeletével, amely október 9-ikét olimpiai napnak deklarálja. Erre a napra a szakosztály a következő barátságos mérkőzéseket tűzte ki: Haggibbor—KMSC és Universitatea—KAC. Ugyancsak elfogadta a szakosztály a bukaresti sportkerület azon ajánlatát, hogy október 23-ikán fogadják Bukarest válogatott csapatát Kolozsváron.

— **Felhívás a Haggibbor játékosaihoz.** Arra való tekintettel, hogy vasárnap a Haggibbor három garnitúrával is fog szerepelni az első bajnoki mérkőzéseken, a csapat futballszakosztálya ezúton hívja fel az összes játékosokat, hogy szeptember 22-ikén, csütörtökön este a rendes heti játékosértekezleten feltétlenül jelenjenek meg. Ezzel egyidejűleg a Haggibbor vezetősége felkéri mindazon klubtagokat, akik mérkőzések rendezésében résztvenni óhajtanak, hogy szombaton délután 2—3 óra között a City-kávéházban megjelenni szíveskedjenek.

Megérkeztek a legújabb divatu őszi és téli angol szövetújdenségek és a

legjutányosabb árakért
előnyös feltételek mellett, divatlap szerinti ruhák készülnek

HERKOVITS JENŐ
uriszabónál, Cluj, Str. Juliu M. és Vlahuta sarok - (v. Szentegyház-u. és Bolyai-u. sarok)

Művészi blondel képeretek!
Keretek javítását, mindenféle aranyozásokat szak-szerűen készít

Cluj, Strada Juliu Maniu 7. szám **SOMLYAI**

Templomi ülőhelyek
eladása és bérbeadása:

A nagytemplom
jobb oldalán levő 43. számú (gitter ülés, birchat Kahanim)

A Poale Czedek
első sorában a 8. sz. alatti ülés (Mizrachi ülés). A női ülés száma 10.

A Schasz Chevra
templomban a középső bejáratnál fekvő 42. számú gitter ülés.

A Szeferd templomban több ülés.
Érdeklődni a kiadóban

Veszünk
vagon-tételekben

bab, dió, hagyma és burgonyát

Mintázott ajánlatokat kér:

„Union“ Casade Ban a Timisoara
I. Str. Alexandri 8. Sürgőnycim: Unionbank

מודע רבה

סוחריו ספרים החפצים לקנות בזה ולתנאות נאותים יפנו לבית מסחרו וימצאו תמיד כל מיני ספרים רומעל והשכלה ספרים יראים שים פוסקים משניות הממכר החדודי של תשמישי סיה בתרים דודל וכיו. מליתים צמר ומשי למחרים היותר נמוכים.

Benjamin Schapira Librăria Cernăuți, Piața Dacia.

Kapható Uj Kelet könyvosztályában

H. G. WELLS
következő legújabb és legjobb regényei:

William Clissold I—II. .... L. 408
Tono Bungay 232
Az istenek eledele 136
Anna Veronika 164
Amikor az üstökös eljön 164
Kipps 190
A halhatatlan tűz 119
Dr. Moreau szigete 119
Krisztina Alberta apja I—II. 255
Emberistenek 153
Emberek a holdban 136

Közgazdaság

Kartell készül a cseh és magyar textilipar között

A két ország között életbelépett a kedvezményes vasuti tarifa

(Prága, szeptember 21. Az Uj Kelet tudósítójától) A csehszlovák-magyar kereskedelmi szerződés életbeléptetése után Csehszlovákia és Magyarország között egyre jobban kiépül a normális kereskedelmi viszony. Szeptember 15 én lépett életbe Csehszlovákia és Magyarország között az ugynevezett összekötő vasuti tarifa, amely a két állam vasutainak tarifáit egyéges valutában, mégpedig a csehszlovák valutában állapítja meg, a szén tarifájának kivételével, amelyet mindkét államban pengőben kell fizetni.

Ugyanakkor a csehszlovák vasutak a kezelési díjakat magyarországi vonatkozásban 50 százalékkal, a magyar vasutak pedig csehszlovákiai vonatkozásban 25 százalékkal szállították le.

A csehszlovák-magyar kereskedelmi szerződés életbeléptetésével függ össze az a konfliktus is, amely a magyar liszt kérdésével a csehszlovák nagymalmok és a csehszlovák mezőgazdasági szövetkezetek között kiüört. Az ok az, hogy a csehszlovák-magyar kereskedelmi szerződés életbeléptetése után a cseh mezőgazdasági szövetkezetek központja külön osztályt rendezett be a magyar lisztrel való kereskedés céljából.

A szövetkezeteknek ez a lépése kinos feltűnést

keltett a nagymalmoknál. A malmosok szövetsége ezért a szövetkezetek központjához intézett levélben rámutatott arra, hogy a csehszlovák malmok a legnagyobb fogyasztói Csehszlovákia mezőgazdasági termékeinek és ezért elvárják, hogy a szövetkezetek a csehszlovák-magyar kereskedelmi szerződés életbeléptetése után sem fogják támogatni a magyar malomipart. Minthogy a mezőgazdasági központ válasza a malomtulajdonosok szerint nem volt kielégítő, a malomtulajdonosok most a kormányhoz fordultak.

Ugyancsak a csehszlovák-magyar kereskedelmi szerződés életbeléptetésével függ össze, hogy azok a hírek, amelyek tavasz óta vannak forgalomban a csehszlovák és a magyar textilipar együttműködéséről és amelyeket hosszú ideig rendszeresen cáfoltak, most már megvalósulóban vannak. A legutóbbi időben a csehszlovák textiliparosok köréből akció indult ki, amely a csehszlovák és a magyar textilipar kartelljének megalapítását tüzte ki céljával és hír szerint a gondolatot a magyar textilgyárosok szimpátiával fogadják. A csehszlovák-magyar textilkartell élére valószínűleg Liebig csehszlovák textiltgyáros kerül, akinek Magyarországon nagy textilerkedelmségei vannak.

Magánvonalak részére csak speciális deklaráció ellenében adnak vagont a vasutnál. Ezekben a napokban a CFR vezérigazgatója egész sor újabb rendelkezést léptetett életbe a magántulajdonban levő garázsvonalak és tolatóvágányok használatáról. Az egyik ilyen intézkedés kimondja, hogy olyan esetekben, amikor a CFR kocsijait ilyen vonalakon rakják meg, vagy ürítik ki, ezen túl ezt csak úgy engedik meg, ha a feladó, illetve a címzett fél előzőleg az illetékes állomásfőnöknek deklarációt ad, amelyet a mellékvágány tulajdonosa is aláír, azonkívül pedig az illetékes kereskedelmi bíróság által hitelesítettnek. A nyilatkozatban a vágánytulajdonos a másik érdekelt féllel együtt minden felelősséget magára vállal a kocsik használatával kapcsolatban, valamint magáért a szállítmányért is. Az ilyen alapon használt CFR-kocsik a használatidő tekintetében ugyanolyan elbírálás alá esnek, mint a vágánytulajdonosok vagonjai.

Külön albizottság foglalkozik a vászon-szövetek vámtételeinek revíziójával. A legfőbb vámbizottság legutóbbi ülésén speciális albizottságot alakított, amelyben Cezar Popescu iparügyi vezérigazgató, I. Constantiniu vámalvezérigazgató, Jean Luca Niculescu, a S'atul Negustoresc elnöke és Alchiopol technikus tanácsos foglalnak helyet. Ez az albizottság tegnap tartotta első ülését, amelyen vizsgálat tárgyává tette a vámtarifának a kenderből, lenből, ramiéből és minden más meg nem nevezett növényi

textil anyagból készült, nem fehérített és nem festett vásznakra vonatkozó 514, 5151 és 516 ik tételét, hogy ezen tételek revíziójára vonatkozólag javaslatot tehessen a legfőbb vámbizottságnak. Az albizottság — hír szerint — az összes érdekeltke szempontjainak figyelembevételével hozta meg a döntést.

Nemzetközi értekezlet tartanak az európai gyapjuiparosok. Prágából jelentik: Október elején a csehszlovákiai Reichenbergben értekezletre ülnek össze Európa gyapjufeldolgozó iparának képviselői. A konferencián a választott bíróság felállításának kérdésén kívül foglalkozni fognak a csomagolási eljárások megjavításával, a juta feldolgozásával, az ellenőrzés kérdésével, valamint más idevágó ügyekkel. A megbeszélésen az angol és francia gyapjuiparosok is részt vesznek.

A nem teljes vagon-tételben feladott áruk fuvardija. Az államvasutak vezérigazgatója elrendelte, hogy október elsőjétől kezdődőleg a D-osztályba sorolt áruknál, amelyeket 25 tonnás vagonokba raknak be, a fuvardiját legalább 20 tonna effektív súly után kell fizetni. A 40 tonnás kocsikba berakott áruk után 30 tonna valószínű súly fuvardiját kell megfizetni, ha az áru súlya ezt a mérvviséget nem éri el.

Gabella-jegyek RÉVÉSZ
Ernö rotációs jegyzemében — Targu-Mures

Tőzsde

Árukinálat mellett a piac lanyha és üzlettelen.

Devizák	Kolozsvár	Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	New-york
		nyitás	zárlat						
Zürich	3120—3130	—	—	491 ¹ / ₂	3115	11022	13680	65075	192875
Newyork	16125—16180	51855	51862	2549	161	2716 ¹ / ₂	70940	3375	—
London	786—787	2523 ¹ / ₄	2524	12412	787	2781 ¹ / ₂	345 ¹ / ₂	164225	48656
Páris	635—640	2034 ¹ / ₂	2035	—	633	2242 ¹ / ₂	2783 ¹ / ₄	13245	39212
Milano	885—890	2825 ¹ / ₂	2825	—	880	3115	3868	184 ¹ / ₆	545 ¹ / ₄
Prága	476—477	1537	1536 ¹ / ₂	—	480	1693 ¹ / ₂	2102	—	296 ¹ / ₂
Budapest	2830—2840	9070	9070	—	2840	—	12405	59050	—
Belgrád	—	913	913	—	286	1006 ¹ / ₂	1249 ¹ / ₄	5944	175
Bukarest	—	321	322	1580	—	356	441	2106	62
Varsó	—	58	58	—	—	6390	7922	37715	—
Bécs	2280—2285	7307 ¹ / ₂	7310	—	2270	8057 ¹ / ₂	—	47575	—
Berlin	3850—3860	12347	12352	—	3350	13617	16898	80350	—

Száz lej árfolyama: Zürich (utó) 322, Páris 1580, Budapest 356, Bécs 44100, Prága 2105

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Álláskeresőknek 30% kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelégés levelet csak úgy továbbítunk ha portóbélyeg mellékelve van. **Eljegyzési hírek díja 250 lej, előfizetőknek 150 lej.**

Központban csinosan burtozott szoba konyha, fürdőszoba azonnal kiadó. — Ajánlatok „3000” jeligére a kiadóba. 3173

Sarokház hely a pillangótelepen eladó. Ertekezni a Kadima nyomdában, Str. Baron L. Pop 10.

Honwald

Cluj, Str. Vlahuta (volt Bolyai-u.) 3. Telefon 147

Üvegcsiszoló és tükrögyár. Táblaüveg raktár és üvegészeti vállalat. Hibás tükrök újrafoncsorozása. 1007

Perfekt gyorsírással rövid idő alatt megtanítom, a legújabb módszerrel. Cím a kiadóba.

Butor

legolesóbban beszerezhető, hitelképeseknek részlet kedvezmény.

Klein I.
C. Reg. Ferdinand 69

Ein Lehrling aus besserem Hause wird aufgenommen. Samstag und Feuertage gesperrt. Abraham Schlesinger, Mode und Manufaktur, Sibiu. 3174

Arva zsidólány gyermek mellé vagy háztartáshoz ajánlkozik. Cím a kiadóban.

Alkalmi prima hántott tűzifa vétel.

Míg a készlet tart, közvetlen a termelőtől ölenként 1500, vagononként 8300 leiert erdőről közvetlen hához szállítva. Megrendelhető Lázár fatermelőnél, Uj-u. 10. Tel. 2-51

II-III. gimnázisták magánúton való előkészítésére keresek tanítót vagy tanítónőt perfect német, román nyelvtudással. — Ajánlatokat a kiadóba „Vidék” jeligére.

Az ortodox templomban egy mizrahi ülés eladó. Cím a kiadóban.

Román, angol, francia, német, magyar fordítások. Levelek (cégeknek hónapra), kérvények, periratok, tudományos, műszaki, közgazdasági, irodalmi cikkek stb. Másolások, sokszorosítások. **Dr. Mandel, Strada Ratiu (v. Kötő-u.) 3. Telefon 831.**

Egy teljesen új silskin bunda olcsón eladó **Szántó** szücsnél, Cluj, Str. Jorga 2.

SZÍNHÁZ - MŰVESZET

MAGYAR SZÍNHÁZ
Heti műsor

Csütörtök: A legkisebbik Horváth-lány [Napibérlét 6. sz. B. Sorozat 27.]
Péntek: A legkisebbik Horváth-lány [Napibérlét 6. sz. C. Sorozat 28.]
Szombat 4-kor: A szerelem vására [Poor Lili, Táray. Nagyon olcsó helyárak. Sorozat 29.]
Szombat fél 9-kor: A legkisebbik Horváth-lány [Napibérlét 7 sz. A. Sorozat 30.]
Vasárnap d. u. fél 3-kor: Hamburgi menyasszony. [Operett repris. olcsó helyárak Sorozat 31.]
Vasárnap 6-kor: Marika [Kolosváry Rózi, mint vendég, Táray Ferenczi Sorozat 32.]
Vasárnap fél 9-kor: A legkisebbik Horváth-lány [Bérlétszűnet. Sorozat 33.]

A színházi iroda közleményei

A bécsi revü Kolozsváron. Világvárosi szenzációja lesz a jövő héten a Magyar Színháznak: A leghíresebb bécsi operette-revü teljes társulata fog Kolozsvárra érkezni s négy estét át bálmulatba fogja ragadni a közönséget. A világvárosok legdivatosabb színházi műfaja ma a revü. Vidéki városok nem engedhetik meg maguknak, hogy egy-egy revüt kiállítsanak, mert hiszen a fantasztikus költségeket csak úgy lehet amortizálni, ha legalább 200-szor lehet előadni. Vidéken ez lehetetlenség. Annál inkább atraktív az, ha egy világvárosi revü egy kisebb városba rándul s bemutatja azt, amin Bécs 200-nál többször szórakozott. Az egész bécsi társulat lejön 12 szólistával és 12 gyönyörű görrel, akikről azt mondják, hogy Bécs legszebb leányai. Négy este fognak Kolozsváron játszani, de minden este más-más darabot mutatnak be. Első föllépésük hétfőn este lesz. Ezen az estén Fritz Grünbaum és Karl Farkas világhírű revüje, a Szelem Naplója című 35 képből álló operett-revüt fogják bemutatni. Második este — kedden — ugyancsak fél 9 órai kezdettel a Szerelmi éjszaka a Boszporusz partján című 28 képből álló revüt adják. Harmadik este, szerdán, ismét új darab kerül színre, melynek címe Ha szabadjára engedik. Ez egy 27 képből álló grandiózus változatos operette-revü. Bucsúföllépésük csütörtökön este lesz s a Revü-k Revüje kerül színre 25 tarka-barka képben. A három első darab annyira finom és családias, hogy minden aggodalom nélkül megnézhetik fiatal leányok is, az utolsó darab azonban kissé szabadabb levegőjű, ahhoz tehát nem tanácsos fiatal leányokat hozni. A revütársulat föllépti díját egész vagyonot kitevő amerikai dollárokból kell fizetni s azért igen mérsékelttel föl kell a helyek árait emelni. Mind a négy előadást bérlétszűnetben tartják meg. A jegyek árusítását kivételesen már pénteken reggel 9 órakor kezdi meg a pénztár mind a négy előadásra.

Minden este: Legkisebbik Horváth-lány. Hétfőig, amikor a bécsi revü-társulat kezdi meg a vendégjátékát, minden este a Legkisebbik Horváth-lány című operettet játsszák a Magyar Színházban.

Szelem vására és Marika délután. Szombaton délután 4 órakor nagyon olcsó helyárakkal a Szelem vására kerül színre. Poor Lilivel és Tárayval.

Jack London
művei

Kalant	L. 150
Eden Marten I—II	L. 313
A Nagy Ház Asszonykája	L. 170
Tengeri Farkas	L. 109

Kapható Uj Kelet könyvostályában

Kölcsönt
legolcsóbban, legelőnyösebben
nyujt Granaria, Oradea

Zsidó

házban zsidó zene!

A zsidó zeneirodalom gyöngyei olcsó áron.

Zongorára:

Engel: Volksweisenkranz (Zsidó népmelodiák könyv)	45
Aisberg: Hebraische Rhasodie	160
Engel: 5 Klavierstücke	106
Achron: Simphonische Variationen und Sonata	175
Milner: Baim Rebné (Ein Fantasiestück über Volksmelodie	72
Rosowski: Poem (Haladóknak)	80
Hegedü — zongorára:	
Lwow: Volochl	45
Zeitlin—Achron: Eli Zion (II. kiadás)	45
Achron: Hebraischer Tanz	120
Saminsky: Kleine Rhapsodie über zwei jüd. Volksthemen	80
Weinberg: Romanze	88
Rosowski: An der Wiege	72
Achron: Märchen	42
Gniessin: Nigun	35
Achron: Hebraische Melodie	88
— Hebraisches Wiegenlied	45
— Eine Taurimprovisation über ein hebr. Volkslied	80
Engel: Freilachs (Tanz)	45
— „Chabad“ Melodie	40

Stutschewsky: Meditation Hebraique (Cello—zongora) 75
Rosovsky: Tanz (Zongora, hegedü, cello).... 155
Gniessin: Variationen (Vonósnégyes) 132
Alman—Bialik: Ayeich (Hegedü, zongora, ének) 68

Nemcsak a **kereskedőknek,** hanem az **iparosoknak** és **gyárosoknak** is fontos a **Vámtarifa**

ismerete, mert ennek alapján kell kiállítani a luxus- és forgalmi-adó bevallási nyilatkozatokat.

A Dr. Bereczky-féle Vámtarifa

pontosan és áttekinthetően közli az erre vonatkozó törvényt,

ára 350 lei

Kapható Clujon az Uj Kelet könyvostályában. — Mármarosszigeten: Fried Miksa, Str. Sincai No 36. — Oradea: Blum Zsigmond, Str. Vlaicu 51.

A **Kadima-nyomda**

csak izléeses és szép nyomtatványt szállit

Cluj, Str. Baron L. Pop 10
Telefon 9-77

Nyulszőr-és filc-kalapok

uj kreációk legolesóbban kaphatók az „IDEAL“-ban

C. Reg. Ferd. No 8. (Wesselényi - ucca)

Szerkesztő hivatal és Cluj-Kolozsvár L. Pop (Brassai-u.) 10. Telefon 9-77. Szerk. és k. 9-77. Es. N. Sz. ...

Amikor mári bíróság tet a másodlani fegyház az ítélet mimmár, hiszdotta, egy gon nincs f... Senki n szatmári töz zett az első adatokat sz nem is tehe gasabb fokt E tanuvall eredt s így gyanuak a elfogult vol Ujságíró nehezebben mind bünös Reinitz Jak védje volt makacsul h első tárgyal lott megrög kétségbeeset kább, mert nyitkok ne

Amos a vallomások mondások, védekezése szemünk elő kétely mag birói, hane táplált hitt szemünk elő szereplőit a gyobb hum rikai bíróság ellenére, h lanságukat. megnyugod tényleg büben, vagy

Bár a B lásnak egye az ellentmo zonyíték h dása önként hátha mégse fatális külső ritja köré a sem birói, Hangsúlyoz ság lélküism a feladata, lágitson be hogy a tén ítéletét.

S mégis günk talán megüli e p tölti el az belevilágítat tudja az en mennyi be mennyi a t amely talán gyakorlati l ban nem té a gyűlölet veszi s ame apa személy tiát, mely vallomását, tokat valós